WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 3 stycznia 2018 r.

ZP-KNPS.431.3.7.2017.EK

Pani
Małgorzata Trybułowska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Oławie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach od 22 do 24 listopada 2017 roku, na podstawie art. 22 ust. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769, ze zm.), zespół kontrolny w składzie Edyta Kubicka – przewodnicząca i Grażyna Zielińska - kontroler z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przeprowadził kontrolę kompleksową w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie z zakresu realizacji zadań Powiatu wynikających z art. 19 i art. 20 ustawy o pomocy społecznej (zwanej w dalszej części wystąpienia „ustawą"), struktury organizacyjnej jednostki oraz kwalifikacji zawodowych pracowników. Kontrolą objęto okres od 1 listopada 2016 roku do 22 listopada 2017 roku.
Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 9 czerwca 2017 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2017 r. W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 listopada 2016 roku do dnia kontroli, tj. do dnia 22 listopada 2017 roku funkcję Dyrektora jednostki sprawowała Pani Małgorzata Trybułowska, odpowiedzialna za wykonywanie zadań w obszarach kontrolowanych zagadnień.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami. Uzasadnieniem oceny jest stan faktyczny i prawny ustalony w Protokole kontroli podpisanym dnia 21 grudnia 2017 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie zostało powołane na mocy Uchwały Nr IV/14/99 Rady Powiatu Oławskiego z dnia 28 stycznia 1999 roku w sprawie utworzenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie, zmienionej Uchwałą Nr XIX/121/2000 Rady Powiatu w Oławie z dnia 22 września 2000 r. Centrum jest samodzielną jednostką organizacyjno – budżetową podporządkowaną bezpośrednio zarządowi powiatu, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Jednostka funkcjonuje w oparciu o Regulamin Organizacyjny stanowiący Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 174/2015 Zarządu Powiatu w Oławie z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie.

Siedziba Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie mieści się w budynku Starostwa Powiatowego w Oławie przy ul. 3 Maja 1. Pomieszczenia Centrum znajdują się na parterze, w obiekcie dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych, do którego prowadzi podjazd. Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej - organizator rodzinnej pieczy zastępczej, mieści się w budynku Domu Dziecka w Oławie przy pl. Zamkowym 17. Tam też wykonuje pracę pracownik socjalny oraz pracownik obsługujący mieszkanie chronione, które prowadzone jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, co wynika z art. 53 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Dokonując analizy akt osobowych stwierdzono, że Dyrektor spełnia wymogi określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, który odnosi się do kwalifikacji zawodowych osób zajmujących stanowiska kierownicze w pomocy społecznej. Również wszystkie osoby zatrudnione w Centrum Pomocy na stanowiskach związanych z merytoryczną działalnością i realizujących zadania własne powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej posiadają wymagane kwalifikacje zawodowe, zgodne z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 roku w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1050 j.t. ze zm.).

W Powiecie Oławskim Uchwałą Nr LIV/274/2010 Rady Powiatu z dnia 27 października 2010 roku przyjęto do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oławskiego na lata 2011 - 2017. W Strategii zaplanowane do realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej to m.in.: utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, mieszkania chronionego, ŚDS, ośrodka wsparcia dla osób uzależnionych, centrum integracji społecznej. Z tych zadań, na dzień kontroli utworzone zostało mieszkanie chronione, poczyniono starania w kierunku utworzenia środowiskowego domu samopomocy. W latach 2013 – 2016 Stowarzyszenie KORAB pomagało osobom uzależnionym od alkoholu, zagrożonym wykluczeniem społecznym prowadząc Przychodnię Konsultacyjną i Psychologiczno – Terapeutyczną, Poradnię Leczenia Uzależnień, Punkt Pomocy Kryzysowej dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, Dzienny Oddział Terapii Uzależnień dla osób indywidualnych i grup. Natomiast Fundacja „Pomaluj mi świat" w bieżącym roku rozpoczęła starania dotyczące utworzenia Centrum Integracji Społecznej.
Obecnie w związku z końcem okresu obowiązywania Strategii opracowano nową Strategię na lata 2018-2023, w trakcie kontroli okazano projekt dokumentu.

Zgodnie z art. 19 pkt 2 ustawy, do zadań własnych powiatu należy między innymi prowadzenie poradnictwa specjalistycznego. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie poradnictwa takiego udzielają wyznaczeni etatowi pracownicy oraz zatrudnieni na umowę zlecenie psycholodzy i radca prawny. Od sierpnia 2017 roku Dyrektor PCPR zatrudnił na umowę zlecenie Pełnomocnika ds. przeciwdziałania przemocy, który prowadził Punkt Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą, w którym również udziela się porad. Z PCPR współpracuje także Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy Parafii NMP Matki Pocieszenia w Oławie, której działalność jest współfinansowana przez Starostwo Powiatowe w Oławie. Poradnia służy pomocą małżonkom, rodzinom, młodzieży i dzieciom, można w niej skorzystać z usług: prawnika, psychologa psychoterapeuty, doradcy życia rodzinnego, duszpasterza.

W kontrolowanym okresie pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i pomoc rzeczową otrzymał jeden wychowanek z katalogu osób wymienionych w art. 19 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, w tym wypadku rekrutujący się z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż dokumentacja dotycząca usamodzielniających się wychowanków prowadzona była w sposób nie budzący zastrzeżeń. W teczkach wychowanków znajdowały się: programy usamodzielnienia, dokument o wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia, deklaracje opiekunów, zobowiązania usamodzielnianych, stosowne zaświadczenia o nauce lub ich brak, oświadczenia o niekaralności, oświadczenia usamodzielnianych o dochodach, wnioski o pomoc, modyfikacje IPU, wywiady środowiskowe – uaktualniane co pół roku. Indywidualny programy usamodzielnienia opracowywany był wspólnie z opiekunem usamodzielnienia i zatwierdzany przez Kierownika PCPR, co jest zgodne z art. 88 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 19 pkt 7 ustawy, PCPR z ramienia powiatu wspomaga osoby mające trudności w przystosowaniu się do życia oraz udziela im wszystkich niezbędnych informacji. W PCPR w Oławie powyższe zadania realizują w szczególności pracownik socjalny oraz specjalista ds. pieczy zastępczej. Pracownicy ci udzielają osobom potrzebującym pomocy wszelkich niezbędnych informacji, pomagają i doradzają w sprawach zatrudnienia, zamieszkania, podnoszenia kwalifikacji. Osobom tym zapewnia się również pomoc psychologiczną i prawną.

W myśl art. 19 pkt 8 – ustawy, w okresie od 1.11.2016 r. do 22.11.2017 r. nie udzielono pomocy osobom mającym status uchodźcy, z powodu braku zgłoszeń takich osób do ww. jednostki. Natomiast dnia 18.11.2015 r. sporządzono dla trzech rodzin (6 osób) trzy indywidualne programy integracji dla osób, które uzyskały status uchodźcy. Czas realizacji programu obejmował okres od 1 listopada 2015 r. do 31 października 2016 r. W dniu 9 listopada 2016 r. wydano trzy ostatnie decyzje dotyczące przyznania świadczenia pieniężnego z przeznaczeniem na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego za okres od 1 września 2016 r. do 31 października 2016 r. W aktach poszczególnych rodzin cudzoziemskich zgromadzono wszystkie wymagane dokumenty, na podstawie których udzielono cudzoziemcom ww. pomocy pieniężnej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie przekazało Wojewodzie Dolnośląskiemu uzgodnione z cudzoziemcami indywidualne programy integracji i przewidywane koszty ich realizacji. Wojewoda zaakceptował programy i przyznał w formie decyzji środki pieniężne. Cudzoziemcy również zostali poinformowani o prawie do czynnego udziału w postępowaniu dotyczącym wydania decyzji administracyjnej ws. przyznania pomocy ze środków budżetu państwa.

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie powiatu oławskiego funkcjonuje placówka przeznaczona dla osób przewlekle somatycznie chorych - Dom Pomocy Społecznej (DPS) w Oławie. Starostwo Powiatowe w Oławie posiada zezwolenie Wojewody Dolnośląskiego Nr SSZ.II.0812/1/99 z dnia 3 grudnia 1999 r. na prowadzenie tego Domu. Mieszkańcy DPS mają możliwość korzystania z różnych form terapii, spacerów, rehabilitacji, a także biorą udział w imprezach integracyjnych o charakterze sportowym, edukacyjnym i kulturalnym.

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych stwierdzono, że dokumentacja dotycząca umieszczanie osób w DPS jest prowadzona w sposób prawidłowy. Ustalono, że w decyzjach PCPR o umieszczeniu w Domu Pomocy Społecznej było uzasadnienie faktyczne i prawne, na co wskazuje art. 107 k.p.a. W toku przeprowadzania czynności kontrolnych ustalono, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie sprawuje nadzór nad powyższą instytucją, co zostało uwzględnione w Regulaminie PCPR w § 16. Nadzór ten prowadzony jest na podstawie rocznego planu kontroli, zatwierdzonego przez starostę.

Powiat oławski dysponuje jednym mieszkaniem chronionym w Oławie przy ul. Młyńskiej 60/2 – dla czterech osób (dwa pokoje, kuchnia, łazienka z ubikacją oraz dodatkowo pomieszczenie gospodarcze i suszarnia). Zarządzeniem nr 14/2015 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wprowadzono wewnętrzny Regulamin pobytu w mieszkaniu chronionym. Zgodnie z jego zapisami, mieszkanie przeznaczone jest tylko dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej), w § 1 Regulaminu określeni oni zostali jako „użytkownicy". Wskazane jest poszerzyć katalog osób uprawnionych do korzystania z mieszkania, o te wszystkie, o których jest mowa w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Nadzór nad mieszkaniem chronionym sprawuje pracownik socjalny PCPR oraz opiekunowie mieszkania chronionego.

W Powiecie Oławskim w roku 2016 i w roku 2017 zostały podpisane pomiędzy Starostą Oławskim a Fundacją „Pomaluj mi Świat" umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Punkt Interwencji Kryzysowej dla mieszkańców Powiatu Oławskiego". Ilość osób, którym udzielono pomocy w Punkcie w okresie od listopada 2016 r. do listopada 2017 r. to 157. Głównym celem Punktu było zapobieganie lub przywracanie utraconej w wyniku zdarzenia kryzysowego równowagi, zdolności do działania i autonomii. Na dzień kontroli w Powiecie nie funkcjonował ośrodek interwencji kryzysowej, jego zadania oprócz schronienia wypełniał ww. Punkt Interwencji Kryzysowej. Osoby dotknięte przemocą kierowano do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia prowadzonego przez Stowarzyszenie Pomocy „Akson" we Wrocławiu, z którym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie w dniu 23 lutego 2017 r. podpisało bezterminowe porozumienie, dotyczące m.in. *„umieszczania osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie"*. W 2017 r. z tej formy pomocy skorzystała jedna osoba. Zgodnie z art. 47 ustawy: *„interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu"*. Treść tego zapisu wskazuje, że ochroną objęte mają być wszystkie osoby w kryzysie, nie tylko doznające przemocy. Wobec powyższego nie uznano realizacji zadania dotyczącego zapewnienia przez powiat schronienia wszystkim osobom w kryzysie.

Z oświadczenia Dyrektora Centrum wynika, że cyt.: *„Na terenie powiatu oławskiego planuje się utworzenie Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej, który będzie świadczył specjalistyczne usługi, w tym hotelowe – dostępne całą dobę. Beneficjentami będą osoby i rodziny będące ofiarami przemocy lub innej sytuacji kryzysowej. Celem Ośrodka będzie zapobieganie powstawaniu lub pogłębianiu się różnego rodzaju dysfunkcji. Ośrodek Interwencji Kryzysowej będzie funkcjonował w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie. Planowany termin uruchomienia tej jednostki to 1 lipiec 2018 r"*.

Wszyscy pracownicy PCPR w Oławie, w ramach wykonywanych obowiązków, zobowiązani są do udzielania informacji o prawach i uprawnieniach, osobom zgłaszającym się bezpośrednio do nich. W jednostce znajdują się tablice informacyjne, na których zamieszczane są aktualne informacje, prowadzi się również stronę internetową pod adresem: www.pcpr-olawa.pl. Jeżeli jest taka potrzeba to ważne informacje zamieszcza się również na stronie Starostwa Powiatowego w Oławie, a także sporządza się ulotki informacyjne.

Z informacji uzyskanych od Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Pani Małgorzaty Trybułowskiej wynika, że w kontrolowanym okresie pracownicy uczestniczyli w wielu szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje i doskonalące ich umiejętności zawodowe. Zostały również zorganizowane i przeprowadzone dwa szkolenia: z interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla 20 specjalistów z terenu powiatu oławskiego

zajmujących się przemocą w rodzinie. Szkolenia zrealizowane były w ramach projektu „PRZEŁAMAĆ NIEMOC" – działanie nr 2 - Rozwój infrastruktury instytucji pomocowych i obejmowały dwa szkolenia: Szkolenie z przeciwdziałania przemocy w rodzinie i Szkolenie z interwencji kryzysowej.

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 19 pkt 16 ustawy o pomocy społecznej, dotyczącym podejmowania innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych realizowano Program Osłonowy „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie" edycja 2016 r. Projekt obejmował sześć różnych działań: Wydanie broszury – książeczki pt.: „Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu oławskiego", Rozwój infrastruktury instytucji pomocowych, Poszerzenie działalności Punktu Interwencji Kryzysowej, Kampanię Społeczną - Stop przemocy domowej (przygotowanie „Informatora o instytucjach świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie z terenu powiatu oławskiego" oraz ulotek i plakatów informacyjnych),Warsztaty Kompetencji Wychowawczych, Warsztaty Aktywnej Integracji dla dzieci zagrożonych i doznających przemocy domowej.

Zgodnie z art. 19 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej sporządzana i przekazywana jest sprawozdawczość właściwemu wojewodzie, w tym w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego CAS.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 3 – ustawy o pomocy społecznej, w Powiecie są realizowane zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia. W kontrolowanym okresie, realizowano następujące zadania:

- Program Osłonowy „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie" edycja 2016 r.;
- „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016" i „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017" ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- Program rządowy 500+;

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy trwał od 21 marca 2017 r. do 31 października 2017 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie stwierdzono nieprawidłowości:

1. Powiat Oławski nie prowadził ośrodka interwencji kryzysowej (jego zadania wypełniał Punkt Interwencji Kryzysowej).
2. Powiat Oławski nie zapewniał schronienia wszystkim osobom w kryzysie.

Wobec powyższego, wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Prowadzić jednostkę - ośrodek interwencji kryzysowej.

Podstawa prawna: art. 19 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017, poz. 1769 ze zm.).
Termin realizacji: 31 marca 2018 r.

2. Zapewnić schronienie wszystkim osobom w kryzysie.

Podstawa prawna: art. 47 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017, poz. 1769 ze zm.).
Termin realizacji: 31 marca 2018 r.

Pouczenie:
Zgodnie z art. 128 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769, ze zm.), kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Wojewody Dolnośląskiego. Wojewoda ustosunkuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

Proszę jednocześnie w terminie do dnia 31 marca 2018 roku powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU

Otrzymują:
1.Starosta Powiatu Oławskiego
2. a/a